

EDÍCIA
SLOVENSKEJ
LEKÁRSKEJ
KNIŽNICE

InfoMedLib

Bulletin Slovenskej lekárskej knižnice

2 2010
Ročník 11

OBSAH

[Na prahu šesťdesiatky.....](#) 4

INFORMÁCIE ZO SLOVENSKEJ LEKÁRSKEJ KNIŽNICE

Marta Weissová

[Štatistické vykazovanie činnosti lekárskeho knižníc
v SR 2000 – 2009](#) 5

Marta Weissová

[Psychické zdravie a jeho ovplyvňovanie spoločenskými
podmienkami](#) 9

Marta Weissová

[Lekárske vedy 2010 / 2011](#) 10

Ing. Irina Fialková

[Predstavujeme Vám členov redakčnej rady](#) 12

RNDr. Bela Štalmašeková

[Zmeny vo vydávaní slovenských lekárskeho časopisov](#) 14

PRÍSPEVKY ZO SIETE LEKÁRSKYCH KNIŽNÍC

PhDr. Miriam Pekníková – Ing. Margita Hamašová

[Evidence Based Medicine – informačná podpora](#) 17

VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI

[Prof. MUDr. Vladimír Haviar, DrSc.](#) 22

Z ODBORNEJ TLAČE

Marta Weissová

Anotovaný výber zo slovenskej a českej odbornej tlače 26

JUBILEÁ PRACOVNÍKOV KNIŽNÍC 29

AKTUALITY

OZ MEDLIB ďakuje 32

Zo zasadnutia predsedníctva OZ MEDLIB 33

Zasadala redakčná rada bulletinu InfoMedLib 35

O pôvode lekárskeho symbolu 36

RIS – rešeršné informačné služby 38

Spolok slovenských lekárov 1920 – 2010 39

TERMINOLOGICKÉ OKIENKO 41

PRÍLOHY

Zdravé srdce (výber z www stránok na internete) 44

REGISTRE 49

NA PRAHU ŠEŠŤDESIATKY.....

Rok 2011 bude pre Slovenskú lekársku knižnicu v Bratislave rokom jubilejného 60. výročia vzniku. Bude to opäť príležitosť na zhodnotenie činnosti a aktivít knižnice za uplynulé obdobie.

Z pamätnice *Knižnica v službách medicíny*, ktorú vydala Slovenská lekárska knižnica pri príležitosti 50. výročia vzniku z úvodného príhovoru riaditeľky knižnice PhDr. Marty Žilovej citujeme:

„ Knižnica má pred sebou veľa plánov a predsavzatí. Napriek mnohým ťažkostiam a obmedzeniam (priestorovým, finančným a technickým) sa rozvíja ako moderná knižnično – informačná inštitúcia v závislosti od súčasných trendov v oblasti informačných technológií. Aký bude jej ďalší vývoj ? Slovenská lekárska knižnica bude môcť ponúknuť svojim používateľom možnosť štúdia historických dokumentov a literatúry v tlačenej forme a zároveň možnosť surfovania po internete so širokou ponukou elektronických informačných zdrojov. To znamená, že na jednej strane bude knižnica pokračovať v tradícii 50 – ročného vývoja a na druhej strane bude ďalej zavádzať nové informačné technológie s cieľom poskytovať komplexné informačné služby všetkým používateľom.“

To, ako sa tieto jej myšlienky a predsavzatia naplnili, akým vývojom, resp. úskaliaми prešla Slovenská lekárska knižnica za uplynulé obdobie bude témou pripravovaných odborných podujatí, na ktoré si už teraz dovoľujeme pozvať všetkých pracovníkov lekárskech knižníc.

Marta Weissová

60 rokov SILK

**ŠTATISTICKÉ VYKAZOVANIE ČINNOSTI
LEKÁRSKÝCH KNIŽNÍC V SR
2000 – 2009**

Marta Weissová, Slovenská lekárska knižnica v Bratislave

Tento príspevok by som mohla nazvať aj ako „*Moje skúsenosti so spracovaním štatistiky lekárskejších knižníc*“, ktorú v Slovenskej lekárskej knižnici spracovávam od roku 2001 (štatistické vykazovanie za rok 2000).

Príspevok podáva stručný prierez o spôsobe a zmenách v štatistickom vykazovaní lekárskejších knižníc v SR za uplynulé 10 – ročné obdobie. Štatistické vykazovanie každoročne sleduje aj stav lekárskejších knižníc, ktorých počet sa za uplynulé roky rapídne znížil. Zaujímavé sú aj porovnávajúce priemery niektorých knižničných ukazovateľov v rozmedzí rokov 2000 – 2009.

Záver príspevku je koncipovaný formou plusov a mínusov v činnosti lekárskejších knižníc v nadväznosti na štatistické vykazovanie.

Štatistické výkazníctvo

Slovenská lekárska knižnica v Bratislave, ako metodické a štatistické pracovisko lekárskejších knižníc v zmysle zákona o štatistike č. 540/2001 Z z. každoročne spracováva a vyhodnocuje štatistické výkazníctvo týchto knižníc.

Do roku 2002 lekárske knižnice vykazovali svoju činnosť na *Ročných výkazoch o lekárskej knižnici O Kniž (MZ SR) 1-01*. Sumárny výkaz za lekárske knižnice sa pre Ministerstvo zdravotníctva SR a Slovenskú národnú knižnicu v Martine nepredkladal. Výsledky štatistického zisťovania boli spracované a vydané v metodickom materiáli Štatistický prehľad činnosti lekárskejších knižníc v SR za

príslušný rok, ktorý sa prvýkrát vydal v roku 2001 (štatistické zisťovanie za rok 2000).

Slovenská lekárska knižnica v roku 2003 po prvý raz realizovala štatistické zisťovanie činnosti lekárske knižníc v SR pod gestorstvom Ministerstva kultúry SR a odboru pre knižničný systém Slovenskej národnej knižnice v Martine, ktorí v zmysle zákona č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike zodpovedajú za ochranu dôverných údajov. V porovnaní s dovtedajším štatistickým výkazom *O Kniž (MZ SR) 1-0* nastali zmeny vo forme a obsahu štatistického výkazu v *Ročnom výkaze o knižnici KULT (MK SR) 10-01*. Sumárny ročný výkaz za všetky vykazované lekárske knižnice sa predkladal Slovenskej národnej knižnici – odboru pre knižničný systém.

Okrem toho výkazy o činnosti lekárske knižníc boli podkladom k spracovaniu Štatistického prehľadu činnosti lekárske knižníc za príslušný kalendárny rok.

Ďalšia zmena v štatistickom vykazovaní nastala v roku 2007 (štatistické vykazovanie za rok 2006), kedy Slovenská lekárska knižnica po prvý krát spracovala výkazy o činnosti lekárske knižníc online – v elektronickom formulári na stránke <http://registerkultury.gov.sk/statistika2007/>. Od tohto roku sa štatistické vykazovanie realizuje touto formou.

Výhodou tohto spôsobu vykazovania činnosti bolo, že aj lekárske knižnice mali prístup na túto stránku a mohli spracovať ročný výkaz online, ktorý po ukončení nahrávania dát vytlačili, dali potvrdiť a odoslali podľa predkladacej cesty Slovenskej lekárskej knižnici v Bratislave. Pracovníčka metodiky ročný výkaz za príslušnú lekársku knižnicu po prekontrolovaní, príp. oprave chybných údajov na základe prístupového kódu registrovaním aktivovala.

Počet lekárske knižníc, ktoré spracovali ročný výkaz online sa v priebehu prvých dvoch rokov strojnásobil :

2007 – 10 lekárske knižníc

2008 – 14 lekárske knižníc

2009 - 35 lekárske knižníc

2010 – 31 lekárske knižníc

Počet vykazujúcich lekárske knižníc

zdravotníckych zariadení za uplynulé sledované obdobie mal klesajúcu tendenciu. V roku 2000 vykázalo činnosť 160 lekárske knižníc

knižníc. V priebehu rokov 2001 – 2009 zrušením 45 lekárskejších knižníc a vyčlenením 26 knižníc stredných zdravotníckych škôl z rezortu Ministerstva zdravotníctva SR sa znížil počet lekárskejších knižníc na 89.

Zrušenie lekárskejších knižníc zriaďovateľmi zdravotníckych zariadení bolo podmienené aj transformáciou zdravotníckych zariadení v zmysle uznesení vlády SR. Reforma zdravotníctva značne ovplyvnila činnosť lekárskejších knižníc, ich štruktúra sa z dôvodu prechodu väčšej časti zdravotníckych zariadení pod zriaďovateľskú pôsobnosť vyšších územných celkov, správu miest a obcí a transformáciou na ziskové a neziskové subjekty značne zmenila. Lekárske knižnice nemali vytvorené základné predpoklady pre svoju činnosť, vrátane personálnych a priestorových podmienok.

Porovnávajúce priemery štatistických ukazovateľov

<i>Ukazovateľ</i>	<i>2000</i>	<i>2009</i>
Počet LK	160	89
Počet k. j. na 1 LK	6 905	7 937
Počet výpožičiek na 1 LK	3 448	3 284
€ na nákup k. j. na 1 LK *	4 200	2 780
Počet k. j. na 1 používateľa	35,77	28,01
Počet výpožičiek na 1 používateľa	17,86	11,59
€ na nákup k. j. na 1 používateľa *	21,76	9,81
Priemerný počet pracovníkov na 1 LK	0,82	0,65

* *Nákup k. j. za rok 2000 je prepočítaný v €.*

Plusy a mínusy vyplývajúce zo štatistického vykazovania

Plusy

1. Formou zverejňovania a poskytovania štatistických informácií ako prvotného tlačeného výstupu výsledkov štatistických zisťovaní je spracovávanie a vydávanie metodického *materiálu Štatistický prehľad činnosti LK za rok ....* . Vyhodnotenie činnosti lekárskejších knižníc touto formou bolo spracované ako výstup zo štatistického zisťovania

za rok 2001 a bol vydaný pod názvom *Štatistický prehľad činnosti lekárskeho knižničného zariadenia v SR za rok 2000*. Uvedený materiál je každoročne vydávaný a zasielaný všetkým lekárske knižniciam v SR.

2. Veľkým prínosom v oblasti štatistického zisťovania bolo jeho elektronické spracovávanie od roku 2007 (štatistické zisťovanie za rok 2006). Prístup k online formuláru mali všetky lekárske knižnice, ktoré majú optimálne technické softvérové vybavenie.

3. V súvislosti s rušením lekárske knižnice ich zriaďovatelia často nedodržiavali zásady rušenia ustanovené v zmysle § 12 Zákona č. 183/2000 Z. z. o knižniciach. Z toho dôvodu Slovenská lekárska knižnica v roku 2008 spracovala a vydala metodickú príručku č. 1/2008 *Ako správne postupovať pri založení a zrušení knižnice*. Materiál obdržali všetky lekárske knižnice v SR.

Minusy

1. Objem finančných prostriedkov na nákup knižničných a informačných zdrojov bol dlhodobo podhodnotený, čo malo nepriaznivý vplyv na oblasť informačného zabezpečenia lekárov a zdravotníckych pracovníkov a viedol k minimálnej dostupnosti najnovších poznatkov publikovaných v odbornej literatúre.

2. Nedostatok informačných zdrojov v knižniciach sa prejavil v poklese výpožičiek a ďalších knižnično – informačných služieb.

3. Zrušenie 45 lekárske knižnice, najmä po období transformácie zdravotníckych zariadení malo negatívny dopad nielen na ďalšie vzdelávanie lekárov a zdravotníckych pracovníkov, ale aj na absenciu poskytovania základných a špecializovaných knižnično – informačných služieb pre všetkých používateľov zrušených lekárske knižnice. Obzvlášť alarmujúce boli prípady zrušenia troch lekárske knižnice vo veľkých fakultných nemocniciach (FN Bratislava, Dérerova, FNŠP Bratislava, Milosrdní bratia, DFNSP Košice), troch lekárske knižnice špecializovaných zariadení, 14 lekárske knižnice nemocníc s poliklinikou a ďalších.

PSYCHICKÉ ZDRAVIE A JEHO OVPLYVNĚNIE SPOLOČENSKÝMI PODMIENKAMI

*Zdravie je stavom úplného telesného, duševného a sociálneho blaha
Svetová zdravotnícka organizácia (WHO)*

Občianske združenie MEDLIB a Slovenská lekárska knižnica v Bratislave zorganizovali pre svojich členov ako aj používateľskú verejnosť prednášku PhDr. Gabriely Škorvánkovej *Psychické zdravie a jeho ovplyvňovanie spoločenskými podmienkami*.

Duševné zdravie je ovplyvňované spoločenskými podmienkami, v ktorých človek vyrastá a existuje, osvojuje si normy alebo ich odmieta a od tohto postoja sa potom prejavuje aj jeho fungovanie v rodine a v spoločnosti. Výchova k zdravej ľudskej osobnosti spočíva v budovaní jej sebavedomia a sebadisciplíny, ktoré by mali byť v rovnováhe. Ak nie sú, nastáva disproporcija a táto sa odrazí v ďalšom životnom postoji a duševnom zdraví človeka. Môže viesť až k sebadeštrukcii.

Tri hlavné zásady vzťahu k duševnému zdraviu môžeme zhrnúť do týchto zásad:

- budovanie zdravého sebavedomia a osobnosti
- vybudovanie obranných systémov správania a životných postojov na zachovanie duševného zdravia.
- vytváranie rovnováhy medzi možným a želaným s budovaním cieľov a realitou ich dosahovania.

Medzi účastníkmi mala prednáška veľmi dobrú odozvu.

LEKÁRSKE VEDY 2010 / 2011

Už 11. ročník predajnej výstavy zahraničnej odbornej literatúry *Lekárske vedy 2010/2011*, ktorú usporiadalo Národné centrum zdravotníckych informácií, Slovenská lekárska knižnica v Bratislave (SILK) v spolupráci s akademickým kníhkupectvom Malé centrum v Bratislave bol otvorený dňa 7. decembra 2010. Na výstave, ktorá bola sprístupnená v priestoroch študovne SILK bolo vystavených 322 titulov zahraničnej odbornej literatúry renomovaných svetových vydavateľstiev.

Riaditeľka Slovenskej lekárskej knižnice PhDr. Marta Žilová v úvodnom príhovore zdôraznila dôležitosť tohto významného vzdelávacieho podujatia, ktoré sa každoročne stáva miestom poskytovania najnovších odborných medicínskych poznatkov.

*MUDr. Ján Štefanovič, MUDr. Štefan Galbavý,
RNDr. Ľubomír Vlčák, PhDr. Marta Žilová,
Ing. Anton Žemlička*

Na výstave srdečne privítala riaditeľka Národného centra zdravotníckych informácií RNDr. Ľubomíra Vlčáka, CSc., predsedu

občianskeho združenia MEDLIB prof. MUDr. Štefana Galbavého, DrSc, prof. MUDr. Jána Štefanoviča, DrSc, čestného člena OZ MEDLIB, riaditeľa akademického kníhkupectva Malé centrum Ing. Antona Žemličku ako aj ostatných prítomných.

Riaditeľ NCZI RNDr. Ľubomír Vlčák, CSc. vo svojom príhovore poďakoval pracovníkom Slovenskej lekárskej knižnice za poskytovanie aktívnej knižnično – informačnej činnosti lekárom, zdravotníckym pracovníkom, študentom ako i laickej verejnosti. Zdôraznil, že Slovenská lekárska knižnica je jedným z troch pilierov Národného centra zdravotníckych informácií a ako dôležitý nástroj v oblasti odborného vzdelávania sa podieľa na celoživotnom vzdelávaní lekárov a zdravotníckych pracovníkov.

Riaditeľ akademického kníhkupectva Ing. Anton Žemlička poďakoval pracovníkom Slovenskej lekárskej knižnice za spoluprácu pri inštalovaní výstavy. Vyslovil presvedčenie, že vystavené odborné publikácie renomovaných svetových odborných vydavateľstiev predovšetkým z USA, Nemecka, Veľkej Británie a ďalších štátov, ktoré boli vybrané na knižných veľtrhoch v Londýne a Frankfurtu n/Mohanom budú zakúpené aj pre používateľov Slovenskej lekárskej knižnice a budú cenným informačným prameňom vzdelávania.

Pohľad na výstavu

PREDSTAVUJEME VÁM

členov redakčnej rady bulletinu InfoMedLib

Redakčná rada bulletinu InfoMedLib má sedem členov a pracuje v zložení zástupcov lekárskejších knižníc zdravotníckych zariadení a akademickej knižnice Lekárskej fakulty UK. Úlohou a cieľom členov redakčnej rady je pripravovať obsahovo kvalitný informačný bulletin, ktorý by mal byť nápomocný pracovníkom lekárskejších knižníc v ich činnosti a pri poskytovaní knižnično-informačných služieb. Na stránkach nášho bulletinu Vám postupne predstavujeme jednotlivých členov redakčnej rady, ktorí sa podieľajú na jeho príprave a zostavovaní.

Ing. Irina Filaková, Slovenská lekárska knižnica v Bratislave

Napriek svojmu vzdelaniu technického smeru, ktoré som získala na Elektrotechnickej fakulte SVŠT v Bratislave, ma osud po 5 rokoch programátorskej práce zavial ku knihovníctvu. V roku 1991 som nastúpila ako rešeršerka do Ústrednej knižnice SAV. Vedela som síce pracovať s počítačom, ale o rešeršiach a knihovníctve vo všeobecnosti som nemala ani najmenšiu predstavu. Napriek tomu od prvých dní ma táto práca zaujala, postupne som prekonala úskalía novej činnosti a veľmi som si ju obľúbila. Pochopila som, že je to presne to, čo chcem robiť – práca s ľuďmi aj s počítačmi, s literatúrou a informáciami v slovenskom aj anglickom jazyku. Navyše rešerše v ÚK SAV sa robili väčšinou z prírodovedných odborov, ktoré mi boli vždy veľmi blízke.

V roku 1993 nastali v ÚK SAV organizačné zmeny a to bol vhodný čas na zmenu aj pre mňa. Naskytila sa mi príležitosť pracovať na bibliograficko-rešeršnom oddelení Slovenskej lekárskej knižnice. Očividne to bolo osudové rozhodnutie, pretože tu pracujem dodnes, len názov oddelenia sa zmenil na oddelenie knižnično-informačných služieb. Spolu s ďalšími 2 kolegyňami som poskytovala rešeršné a konzultačné služby lekárom, študentom medicíny a farmácie, zdravotným sestram a niekedy aj laikom, ktorí sa chceli dozvedieť

niečo o svojej chorobe a jej liečbe. Rešerše sa v tom čase robili z databáz na CD-ROM-och, ale v čase, keď som sa v roku 2000 vrátila po materskej dovolenke do práce, sa začal v čoraz väčšej miere využívať internet.

S internetom sa postupne menil aj charakter rešeršnej práce. Používatelia si už dokázali vyhľadať mnohé informácie aj sami, ale na druhej strane potrebovali odbornú pomoc pri vyhľadávaní plných textov článkov a pri konzultáciách. Ďalšiu zmenu prinieslo spoplatnenie rešeršných služieb. Na jednej strane to prinieslo určitý odliv používateľov, ktorí nepovažovali tieto služby za dostatočne dôležité na to, aby za ne platili, na druhej strane sa tým zvýšili nároky tých ostatných používateľov na presnosť, kvalitu a niekedy aj rýchlosť našej práce.

Postupne sa menilo aj zloženie používateľov. Lekárov je medzi nimi čoraz menej, lebo sú väčšinou natoľko zaneprázdnení, že nemajú čas chodiť do knižnice a uspokojia sa s tým, čo si vyhľadajú sami. Pribudli však študenti a hlavne zdravotné sestry, ktoré si zvyšujú kvalifikáciu. Táto skupina používateľov však väčšinou neovláda anglický jazyk a požaduje informácie v slovenčine alebo češtine. V tomto smere nám veľmi pomáha slovenská medicínska článková databáza BMS, ktorá sa začala budovať v Slovenskej lekárskej knižnici koncom 90. rokov. A v posledných rokoch sa objavila ešte jedna skupina používateľov, sú to farmaceutické firmy, ktoré musia sledovať informácie publikované o ich liekoch v slovenských periodikách. Sú to veľmi špecifickí používatelia, ktorí sú ochotní zaplatiť za rešerš aj vysokú sumu, lenže majú aj vysoké nároky na presnosť a rýchlosť poskytovaných služieb.

Ale moja práca, to nie je len sedenie za počítačom. Je to tiež komunikácia s používateľmi, spolupráca s kolegyňami z iných knižníc, aktívna a pasívna účasť na rôznych seminároch a vzdelávacích a propagačných podujatiach, rozširovanie vlastných znalostí z oblasti knihovníctva a v neposlednom rade aj podieľanie sa na činnosti redakčnej rady bulletinu InfoMedLib.

ZMENY VO VYDÁVANÍ SLOVENSKÝCH LEKÁRSKÝCH ČASOPISOV

RNDr. Bela Štalmašeková, NCZI, Slovenská lekárska knižnica,
Bratislava

Nepriaznivé dôsledky hospodárskej krízy sa prejavili aj vo vydávaní odborných lekárskeho časopisov. Nedostatok finančných prostriedkov sa vydavatelia rozhodli riešiť rôznymi spôsobmi. Jedným z menej bolestivých bolo zníženie počtu vydávaných čísiel v danom roku alebo vydanie dvojčísiel. V horšom prípade sa vydavatelia rozhodli dočasne pozastaviť vydávanie časopisu s nádejou, že o rok vydávanie znovu obnovia. Vyskytli sa aj prípady, že sa jeden rok „preskočil“ a plánuje sa dodatočne vydať vynechaný ročník (napr. **Medicínska etika a bioetika**, r. 2008). Objavila sa aj kreatívna forma riešenia vzniknutej situácie – na internete boli sprístupnené plné texty článkov časopisov, ktoré budú neskôr vydané v tlačenej forme po získaní finančných prostriedkov od oslovených sponzorov (napr. **Psychiatria, psychoterapia, psychosomatika**, r. 2010). Žiaľ, došlo aj k najhoršiemu. Niektoré časopisy z finančných dôvodov prestali úplne vychádzať. Nasledujúce tituly prestali vychádzať, resp. majú pozastavené vydávanie:

INFO CF

ISSN 1335-8340

Posledné vydané č. 20, 2009

MEDICÍNSKY MONITOR

ISSN 1335-0951

Posledné vydané č. 2, 2009

PHARMA JOURNAL

Podnázov: Lekárnický časopis

ISSN 1335-0633

Posledné vydané č. 2, Roč. 19, 2009

PRAKTICKÁ GYNEKOLÓGIA

ISSN 1335-4221

Posledné vydané č. 3-4, Roč. 16, 2009

PRAKTICKÁ MEDICÍNA

ISSN 1803-3849

Posledné vydané č. 5, Roč. 2, 2008

REVUE OŠETROVATELSTVA, SOCIÁLNEJ PRÁCE A LABORATÓRNYCH METODÍK

ISSN 1335-5090

Posledné vydané č. 2, roč. 15, 2009

TRENDY V ONKOLÓGII

ISSN 1337-0081

Posledné vydané č. 2, roč. 3, 2008

TRENDY V UROTOLOGII

ISSN 1336-8974

Posledné vydané č. 3, roč. 3, 2008

Aj keď v menšom počte, ale začali vychádzať aj nové tituly odborných lekárskeho časopisov a časopisov z oblasti zdravotníctva. Sú to nasledujúce tituly:

CF PLUS

Podnázov: Motýlik

ISSN: 1337-7183

Periodicita: 2x ročne

Vydáva: Slovenská asociácia cystickej fibrózy, Park Angelinum
2, 040 01 Košice

Šéfredaktor: MUDr. Katarína Štěpánková

Redakcia: Redakcia CF Plus, Park Angelinum 2, 040 01 Košice

Signatúra v SILK: **C 3099**

PRÁVO A MANAŽMENT V ZDRAVOTNÍCTVE

www.iura.sk

ISSN: 1338-2071

Periodicita: 6x ročne

Vydáva: IURA EDITION, spol. s r.o., Oravská 17, 821 09
Bratislava

Šéfredaktor: Ing. Klára Glosíková

Redakcia: IURA EDITION, spol. s r.o., Oravská 17, 821 09
Bratislava

Signatúra v SILK: **C 3102**

PRENATÁLNE DIEŤA

Podnázov : Slovenský časopis prenatálnej a perinatálnej medicíny,
psychológie a sociálnych vied

ISSN: 1337-7744

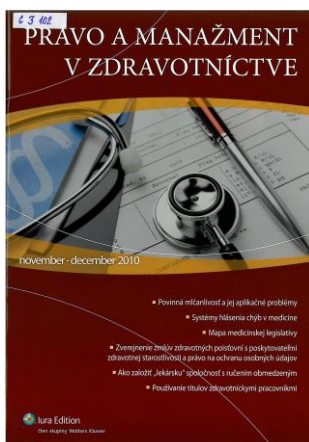
Periodicita: 2x ročne

Vydáva: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnych vied, Palackého
1, PO. BOX 104, 810 00 Bratislava

Šéfredaktor: Prof. MUDr. PhDr. Peter G. Fedor-Freybergh, DrSc.
Dr.h.c.mult.

Redakcia: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnych vied, Palackého
1, PO. BOX 104, 810 00 Bratislava

Signatúra v SILK: **C 3094**

EVIDENCE BASED MEDICINE – informačná podpora

PhDr. Míriam Pekníková, PhD, Ing. Margita Hamašová
Akademická knižnica Lekárskej fakulty UK v Bratislave

Úvod

Stúpajúce požiadavky na spoľahlivosť, rýchly prístup k najnovším publikovaným informáciám a praktickú využiteľnosť pre klinickú prax spôsobili rozvoj v oblasti informačných zdrojov a služieb Evidence based medicine (ďalej EBM, najčastejšie prekladaná ako medicína založená na dôkazoch).

EBM – definícia

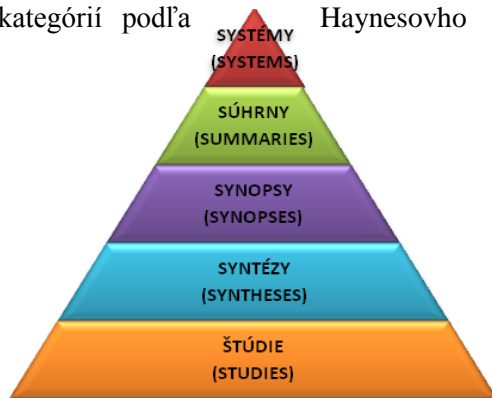
EBM je zásadové, explicitné a rozumné použitie najlepších súčasných dôkazov v rozhodovacom procese pri terapii individuálneho pacienta. To znamená spojenie klinických skúsenosti jednotlivca s najnovšími dostupnými externými klinickými dôkazmi zo systematického výskumu [1].

Rozhodovací proces EBM je možné rozdeliť do piatich navzájom prepojených krokov:

- transformácia problému do klinickej otázky
- systematické vyhľadávanie najrelevantnejších dostupných dôkazov
- kritické zhodnotenie dôkazov z hľadiska validity a aplikovateľnosti
- aplikácia výsledkov v klinickej praxi
- vyhodnotenie rozhodovacích procesov

EBM z hľadiska informačných zdrojov

Informačné zdroje zamerané na podporu EBM v klinickej praxi sa postupne vyvíjali a v súčasnosti ich môžeme rozdeliť do nasledovných kategórií podľa Haynesovho modelu „5S“ [2].

Obr. č. 1 Pyramída dôkazov – Haynesov model „5S“

systemy (systems) – softwarové aplikácie pre podporu rozhodovania, ktoré spájajú najnovšie a v danej dobe najspoľahlivejšie klinické dôkazy s informáciami o konkrétnom pacientovi (elektronický zdravotný záznam)

súhrny (summaries) – vychádzajú zo synopsí syntéz a štúdií a integrujú všetky dostupné dôkazy na danú klinickú tému z viacerých aspektov a sú v určitom zmysle „EBM učebnicami“

- Clinical Evidence
- PIER (Physicians' Information and Education Resource)
- UpToDate

synopsy (synopses) – štruktúrované abstrakty systematických prehľadov alebo originálnych štúdií doplnené o nezávislé hodnotenia metodologickej kvality zdrojového dokumentu a odporúčania pre klinickú prax, obsahujú sekundárne (bibliografické) informácie

- ACP
- DARE (Database of Abstracts of Reviews of Effectiveness)
- Evidence-Based Medicine

syntézy (syntheses) – systematické prehľady a metaanalýzy všetkých dostupných a porovnateľných štúdií týkajúce sa konkrétneho klinického problému

- Cochrane Database of Systematic Reviews
- National Guideline Clearinghouse
- Best Evidence Topics

štúdie (studies) – originálne vedecké práce publikované v časopisoch, vyhľadávajú sa predovšetkým v odborových alebo multidisciplinárnych bibliografických databázach

- Medline
- ClinicalTrials.gov
- EMBASE

EBM z hľadiska vyhľadávacích postupov

EBM prináša nový pohľad na formuláciu rešeršnej požiadavky, s ktorým je spojená aj rešeršná stratégia.

Formulácia požiadavky

Doporučenou metódou pre formuláciu správnej klinickej otázky je tzv. metóda PICO (Patient/ Problem, Intervention, Comparison, Outcome), ktorá pristupuje k problému zo štyroch hľadísk.

P = Patient/Problem – definovanie pacienta alebo skupiny pacientov

napr. z hľadiska veku, pohlavia apod.

I = Intervention – diagnostická alebo terapeutická aktivita

C = Comparison – porovnanie intervencií (alternatívnych postupov)

O = Outcome – závery, stanovenie predpokladaného výsledku

Príklad klinickej otázky formulovanej pomocou metódy PICO

P	I	C	O
otitis media (OM) deti do 2 rokov	pneumokoková vakcína	bez vakcíny	prevencia výskytu

Význam pneumokokovej vakcíny pre prevenciu výskytu zápalu stredného ucha (otitis media) u detí do 2 rokov.

Rešeršná stratégia – filtre

Rešeršné stratégie EBM dotazov v bibliografických databázach sú charakteristické predovšetkým použitím nástroja pre podporu klinického rozhodovania alebo filtrov: využívaním kľúčových slov alebo terminológie Mesh – Medical Subject Headings, kvalifikátorov/podhesiel (napr. diagnóza, rádioterapia, chirurgia), typu dokumentu, vekového ohraničenia apod.

Najúplnejšou bibliografickou časopiseckou databázou v oblasti medicíny je celosvetová databáza MEDLINE, ktorá je voľne dostupná prostredníctvom webového rozhrania PubMed (www.pubmed.gov). Štruktúra tejto databázy bola kvalitatívne zmenená v januári 2010. K dispozícii je vyhľadávací nástroj „Clinical Queries“ a tzv. EBM filtre, napr. je možné vyhľadať prehľadové články, randomizované kontrolované štúdie, doporučené postupy, metaanalýzy apod.

The screenshot shows the PubMed Clinical Queries search results page. At the top, there is a search bar with the text "otitis media and pneumococcal vaccine and prevention". Below the search bar, there are three columns of results, each with a title and a "See all" link. The columns are labeled "Clinical Study Categories", "Systematic Reviews", and "Medical Genetics".

Clinical Study Categories	Systematic Reviews	Medical Genetics
Results: 5 of 47 Effect of vaccination with pneumococcal capsular polysaccharides conjugated to Haemophilus influenzae-derived protein D on nasopharyngeal carriage of pneumococci in children with acute otitis media. [Vaccine. 2009] Efficacy of pneumococcal conjugate vaccine against PCR-positive acute otitis media. [Vaccine. 2009] Effects of influenza plus pneumococcal conjugate vaccination versus influenza vaccination alone in preventing respiratory tract infections in children. [Pediatrics. 2008] Genetic polymorphisms in immunoresponse genes TNFA, IL6, IL10, and TLR4 are associated with recurrent acute otitis media. [Pediatrics. 2007] Assessing vaccine efficacy for the prevention of acute otitis media by pneumococcal vaccination in children: a methodological overview of statistical practice. [Vaccine. 2007] See all (47)	Results: 5 of 20 Streptococcus pneumoniae: epidemiology and risk factors: evolution of antimicrobial resistance, and impact of vaccines. [Curr Opin Pulm Med. 2010] Do pneumococcal conjugate vaccines provide any cross-protection against serotype 19A? [BMC Pediatr. 2010] New vaccines against otitis media: projected benefits and cost-effectiveness. [Pediatrics. 2009] Efficacy of pneumococcal vaccination in children younger than 24 months: a meta-analysis. [Pediatrics. 2009] The burden of pneumococcal disease among Latin American and Caribbean children: review of the evidence. [Rev Panam Salud Publica. 2009] See all (20)	Results: 5 of 23 Capacity of serotype 19A and 15B/C Streptococcus pneumoniae isolates for experimental otitis media: implications for the conjugate vaccine. [Vaccine. 2010] The significance of serotype replacement for pneumococcal disease and antibiotic resistance. [Adv Exp Med Biol. 2009] Efficacy of pneumococcal conjugate vaccine against PCR-positive acute otitis media. [Vaccine. 2009] Evolving microbiology and molecular epidemiology of acute otitis media in the pneumococcal conjugate vaccine era. [Pediatr Infect Dis J. 2007] Prospects for prevention of otitis media. [Pediatr Infect Dis J. 2007] See all (23)

Obr. č. 2 Příklad použitia vyhľadávacieho nástroja „Clinical Queries“ v databáze PubMed/MEDLINE

Vyhľadávacie nástroje EBM

- TRIP (Turning Research into Practice)
<http://www.tripdatabase.com/>
- SUMsearch2
<http://sumsearch.org/>

Webové stránky EBM centier

- Center for Evidence-Based Medicine, Oxford
<http://www.cebm.net/>
- Centre for Health Evidence
<http://www.cche.net/>
- Center for Evidence-Based Medicine, Toronto
<http://www.cebm.utoronto.ca/>

Záver

Charakteristika EBM je obsiahnutá v tzv. „sicilskom prehlásení“ (Sicily Statement on Evidence Based Practice. Dokument je dostupný online na adrese <http://www.biomedcentral.com/1472-6920/5/1>).

Použitá literatúra

- [1] Sackett, D. et al. Evidence-based Medicine - What it is and what it isn't. In *British Medical Journal*, 1996, vol. 312, no. 7023, s. 71-72.
- [2] Papíková, V. Redakční a publikační systém založený na princípech EBM a Web 2.0. In *Doktorandské dny 2008*. Praha : MATFYZPRESS 2008, ISBN 978-80-7378-054-8, s. 88-95.

VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI

Prof. MUDr. Vladimír Haviar, DrSc.

* 18. 10. 1911 – † 4. 3. 1996

MUDr. prof. Vladimíra Haviara, DrCs môžeme plným právom považovať za „otca modernej slovenskej kardiológie“. Cieľavedomou tvorivou prácou nadviazal na prácu svojho učiteľa prof. MUDr. Jaroslava Sumbala, ktorý na rozhraní 20. a 30. rokov 20.storočia na podnet profesora MUDr. Kristiána Hynka stál pri zrode slovenskej kardiológie. Profesor Haviar pod jeho vedením zúročil svoj talent, vypracoval sa na všestrannú osobnosť, ktorá určila smer povojnového vývoja slovenskej kardiológie a ktorá pozitívne ovplyvnila celú československú kardiológiu a vtisla jej medzinárodný rozmer. Odborný vedecký vklad profesora Haviara do problematiky pľúcnej embólie, ktorej sa venoval prakticky celý svoj profesionálny život je pre slovenské zdravotníctvo mimoriadne významný. Po svojom návrate zo študijného pobytu v USA zaviedol prioritne na Slovensku katetrizáciu srdca (1949–1950), stál pri zrode slovenskej kardiochirurgie v rokoch 1951–1953, vybudoval prvú Koronárnu jednotku na Slovensku v roku 1965, inicioval prvú transplantáciu

srdca v strednej a východnej Európe, ktorá sa uskutočnila na II. chirurgickej klinike v roku 1968. Profesor Haviar patril medzi zakladajúcich členov Slovenskej kardiologickej spoločnosti a bol členom jej prvého predsedníctva. Počas dlhoročnej a zásluhnej práce v Lekárskej spoločnosti zastával aj ďalšie vrcholné funkcie v internistickej spoločnosti (člen predsedníctva), v Spolku slovenských lekárov (dlhoročný predseda), ale najmä v kardiologickej spoločnosti. Profesor Haviar sa ako prvý Slovák stal v rokoch 1954 až 1960 predsedom Československej kardiologickej spoločnosti, a v roku 1969 aj prvým predsedom novokonštituovanej Slovenskej kardiologickej spoločnosti. Vo funkcii zotrval do roku 1973, kedy musel z vedenia spoločnosti nútene odísť vzhľadom na jeho spoločenské aktivity v demokratizačnom procese v roku 1968. Výrazom ocenenia odbornej práce profesora Haviara bolo jeho menovanie v 1966 za čestného experta Svetovej zdravotníckej organizácie pre rehabilitáciu v kardiológii. V tejto funkcii aj za krátky čas aktívnej práce v rokoch 1966 – 1971 (neskôr mu bola činnosť z politických dôvodov znemožnená) podstatne prispel k rozvoju rehabilitácie po infarkte myokardu vo svete a k jej metodickej unifikácii. Z početných vystúpení na odborných fórach svedčí o tom najlepšie Kardiologický deň, ktorý usporiadala Slovenská kardiologická spoločnosť 13. júna 1975 v Bratislave. Ocenením medzinárodnej autority profesora Haviara bola jeho nominácia za vedúceho oddelenia kardiovaskulárnych chorôb SZO v Ženeve, čo sa však za vtedajšej situácie nerealizovalo. Profesor Haviar ako výrazná osobnosť sa presadil na dlhé obdobie aj v našom verejnom zdravotnom a politickom živote. Po oslobodení v roku 1945 sa stal poverenikom SNR pre zdravotníctvo pre západnú časť Slovenska, ako člen Demokratickej strany v rokoch 1945 – 46 poslancom NS, kde zastával funkciu podpredsedu zdravotníckeho výboru. Od roku 1948 do roku 1953 bol vedúcim odborom zdravotníctva mesta Bratislavy a od roku 1955 do roku 1960 hlavným internistom Slovenska. v rokoch 1968 až 1970 bol poslancom SNR a predsedom jej výboru pre veci zdravotnícke. Po páde totalitného režimu sa na pôde SNR opäť angažoval pri reforme nášho zdravotníctva.

Pri príležitosti vzniku Slovenskej republiky dňa 1. januára 2007 prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič za celoživotné dielo udelil profesorovi Haviarovi Pribinov kríž najvyššej triedy, in memoriam.

Dňa 1. júna 2009 bola na priecheli budovy bývalej Evanjelickej nemocnice v Bratislave na Palisádach odhalená pamätná tabuľa profesorovi MUDr. Vladimírovi Haviarovi, zakladateľovi modernej slovenskej kardiológie. O inštalovanie pamätnej tabule sa najviac zaslúžili deti profesora Haviara, Ing. Vladimír Haviar a Ľuba Ružičková rod. Haviarová a bratislavský zbor evanjelickej cirkvi a v. s dozorcom Ing. Pavlú.

Pamiatkovo chránená budova nemocnice, postavená v rokoch 1912 – 1914 na náklady bratislavského nemeckého evanjelického cirkevného zboru, sa nezmazateľne zapísala do histórie slovenského zdravotníctva a medicínskeho vysokoškolského vzdelávania.

Udalosť odhalenia pamätnej tabule bola vzácnou príležitosťou priblížiť život a dielo profesora Haviara širokej verejnosti.

Odkaz životnej púte profesora Haviara pre súčasnosť spočíva predovšetkým v humanite, vernosti životným pravdám a v statočných postojoch, ktoré zaujal v zložitom spoločenskom dianí vyvolanom stretom protichodných politických systémov. Odkaz jeho viac ako 40-ročnej odbornej činnosti tkvie vo výsledkoch celoživotnej práce, ktorá ovplyvnila vývoj novodobej slovenskej ako aj československej kardiológie.

Profesor Haviar opakovane zdôrazňoval historický pohľad na vývoj medicíny na Slovensku ako organickej zložky spoločenského pohybu. Učil, aké je potrebné a dôležité najmä v našom domácom prostredí zachovávať kontakty s minulosťou, pestovať historické vedomie a tým zabezpečiť plynulý prechod progresívnych myšlienok a názorov z minulosti. Aktívne prispel k zblížovaniu a upevňovaniu vzájomných vzťahov medzi českou a slovenskou stranou, predovšetkým v medicíne, vedomý si historickej pravdy, že pri zrode slovenskej kardiológie a vnútorného lekárstva stáli českí a moravskí lekári.

In.:Kardiológia

18, 2009. č. 6 s. 98 - 99

Weissová Marta: INFOMEDLIB 2000 – 2009. Bulletin Slovenskej lekárskej knižnice jubuluje

In.: Bulletin SAK, 18, 2010. č. 3 s. 34 - 36

Bulletin InfoMedLib, ktorého prvé číslo vyšlo v roku 2000, je vlastne pokračovateľom bulletinu Metodický informátor, ktorému prechádzal od roku 1966 vydávaný Informačný a metodický spravodajca pre sieť zdravotníckych knižníc na Slovensku. Bulletin v časovom období rokov 1966 – 2000 trikrát zmenil svoj názov, avšak nie poslanie.

Formálne nové periodikum začalo v roku 2000 vychádzať s novými rubrikami, ale jeho cieľom bolo pokračovať v poskytovaní informácií zo všetkých oblastí činnosti lekárske knižníc v SR.

Ševčíková, Barbora: IPAC3 Advanced Rapid Library

In.: Čtenář, 62, 2010. č. 9 s. 316 - 319

Spoločnosť Cosmotron Systems sa špecializuje na vývoj, distribúciu a podporu informačných systémov, návrh integračných riešení a zavádzanie identifikačných systémov na báze RFID technológie a čiarového kódu.

V súčasnej dobe je hlavným produktom knižničný systém Advanced Rapid Library (ARL), ktorý umožňuje automatizáciu knižníc. Modul, ktorý spoločnosť ponúka v rámci ARL ako rozhranie a prístup ku knižničným dokumentom sa nazýva „IPAC“. Názov vznikol modifikáciou štandardného označenia pre on-line dostupný katalóg OPAC., ktorý v súčasnosti z historického hľadiska vstupuje do tretej generácie.

Burešová, Iva: Co přináší Open Access?

In.: Čtenář, 62, 2010. č. 10 s. 343 - 345

Open Access – otvorený prístup k vedeckým informáciám je definovaný ako „trvalý a bezplatný on-line prístup k dokumentom, hlavne plným textom pre všetkých užívateľov. Otvorený prístup je taktiež možno charakterizovať ako prístup k plnému textu článku bez

ohľadu na to, či knižnica periodikum, v ktorom bol článok publikovaný odoberá, alebo nie. Open Access sa však takmer výhradne zameriava na publikovanie odborných recenzovaných článkov, resp. odborných kníh.

Richter, Vít: Standardizovaný dotazník pro zjišťování spokojenosti uživatelů knihoven

In.: *ITlib*, 14, 2010. č. 3 s. 4 - 8

Národní knižnice v Praze při přípravě projektu hodnocení spokojnosti uživatelů využila odporúčanie pripravené z iniciatívy UNESCO. Tento manuál je orientovaný na zisťovanie spokojnosti používateľov verejných knižníc, resp. zisťovanie vzťahu obyvateľov k verejným knižniciam. Nevýhodou tejto príručky je, že s ohľadom na starší dátum vydania nereflektuje nové služby, ktoré knižnice poskytujú prostredníctvom informačných technológií. Na základe zahraničných skúseností bol spracovaný dotazník prieskumu spokojnosti používateľov, ktorý bol testovaný v období od decembra 2006 do januára 2007. Prieskumu sa zúčastnilo viac než 3000 respondentov.

Kleinová, Dagmar: Prieskum spokojnosti používateľov so službami Univerzitnej knižnice v Bratislave

In.: *ITlib*, 14, 2010. č. 3 s. 18 - 23

Koncom roka 2009 uskutočnila UKB v Bratislave prieskum spokojnosti medzi svojimi používateľmi spojený s hodnotením poskytovaných služieb. Dotazník obsahoval 20, resp. 28 otázok, z toho 19 otázok malo pevné škálové hodnotenie a 9 otázok bolo informatívnych. Okrem otázok informatívneho hodnotili respondenti prieskumu služby knižnice z rôznych hľadísk. Dotazník vyplnilo 2 681 používateľov, t. j. 18 % používateľov knižnice. Vyhodnotenie prieskumu je uvedené na stránke www.ulib.sk

Mišovičová, Terézia: Výsledky prieskumu spokojnosti používateľov CVTI SR – výzva na skvalitňovanie knižnično – informačných služieb

In.: *ITlib*, 14, 2010. č. 3 s. 24 - 26

Prieskum spokojnosti používateľov CVTI SR sa uskutočnil v mesiaci november 2009. Dotazník obsahoval 25 otázok. V rámci prieskumu

bolo doručených 2 492 výziev na vyplnenie dotazníka, vyplnených sa vrátilo 1 036, čo je vyše 40 % návratnosť.

Manifest IFLA/UNESCO o internete (preklad Ing. Silvia Stasselová)

In.: KNIŽNICA, 11, 2010. č. 9 s. 44 - 45

Neobmedzený prístup k informáciám má zásadný význam pre dosiahnutie slobody, rovnosti, globálneho porozumenia a mieru. Globálna sieť internetu umožňuje jednotlivcom aj komunitám na celom svete rovnocenný prístup k informáciám za účelom osobného rozvoja, vzdelávania, motivácie, kultúrneho obohacovania, ekonomických aktivít a informovanej účasti na demokracii. Knižnice a informačné služby predstavujú hlavné vstupné brány k internetu. Prístup k internetu a všetkým jeho zdrojom by mal byť v súlade so Všeobecnou deklaráciou ľudských práv OSN, najmä s článkom 19.

Martinická, Alžbeta: Informačno – vedecké centrum v Slovenskej národnej knižnici

In.: KNIŽNICA, 11, 2010. č. 10 s. 3 - 5

V roku 2008 začala SNK realizovať národný projekt *Vytvorenie siete s informačným prepojením vedeckých, akademických a špecializovaných knižníc vrátane ich modernizácie*, ktorý bol spolufinancovaný zo štrukturálnych fondov Európskej únie. Projekt bol zameraný na aktivity smerujúce k využívaniu telekomunikačne prepojených knižníc a informačných inštitúcií a systémov s podnikateľskou praxou. Do projektu je okrem SNK zapojených ďalších desať knižníc.

Smernica IFLA pre digitálne referenčné služby (preklad Ing. Silvia Stasselová)

In.: KNIŽNICA, 11, 2010. č. 10 s. 9 - 17

Cieľom smernice je propagovať najlepšie príklady digitálnych referenčných služieb na medzinárodnej úrovni. Online prostredie je mimoriadne vhodné na konzorcionálne modely práce a na vývoj zdieľaných zdrojov. Dokument sa zameriava na potreby riadiacich pracovníkov knižníc a tiež na knihovníkov z praxe.

JUBILEÁ PRACOVNÍKOV KNIŽNÍC

Ďakujeme touto cestou za doteraz vykonanú prácu pracovníčkam lekárskejších knižníc zdravotníckych zariadení, ktoré v tomto roku dovŕšili významné pracovné a životné jubileá.

15 ročné pracovné jubileum

♣ **Mgr. Eva Labašová**

Detská fakultná nemocnica s poliklinikou v Bratislave

V lekárskej knižnici DFNSP pracuje od novembra 1995. Okrem prác a úloh vyplývajúcich z funkcie vedúcej lekárskej knižnice poskytuje pre používateľov knižnično – informačné služby, rešeršné služby z odborných databáz. Snaží sa o maximálne uspokojovanie požiadaviek používateľov a o zabezpečenie ďalšieho vzdelávania lekárov a zdravotníckych pracovníkov.

10 ročné pracovné jubileum

♣ **Anna Francová**

Slovenská lekárska knižnica v Bratislave

V Slovenskej lekárskej knižnici pracuje od roku 2000. Pracovala predovšetkým v študovni a požičovni oddelenia služieb. V súčasnej dobe okrem pravidelnej práce s používateľmi, rešeršovania v elektronických informačných zdrojoch sa stará o knižnično – informačný systém ARL – modul výpožičky. Ako správca výpožičného modulu ARL spolupracuje s IT odborníkmi, rieši s nimi aktuálne otázky a prípadné problémy.

K významnému životnému jubileu srdečne blahoželáme PhDr. Márii Kadnárovej

Netrepezlivá túžba po napredovaní, nevyčerpatelná energia, veľa záujmov a plánov do budúcnosti, to by mohla byť základná charakteristika PhDr. Márie Kadnárovej, ktorá sa v uplynulom mesiaci dožila okrúhleho jubilea.

Ria Kadnárová sa narodila 29.11.1960 v Bratislave. Už v útlom detstve prejavovala záujem o knihy a literatúru, veď ako malé dievčatko veľmi rada navštevovala knižnice – pracoviská svojej matky, pani Viery Kadnárovej, ktorá bola knihovníctvu verná po celý život až do odchodu na zaslúžený odpočinok. Ria Kadnárová mala ku knihovníckej profesii veľmi blízko a preto akosi prirodzene pokračovala v štúdiu na Strednej knihovníckej škole a po jej skončení na Katedre knihovedy a vedeckých informácií FiF Univerzity Komenského. Vysokoškolské štúdium úspešne ukončila v roku 1984 a po absolvovaní rigoróznej skúšky v roku 1986 získala doktorát z filozofie.

Ako čerstvá absolventka od roku 1984 začala pracovať v Ústave vedeckých zdravotníckych informácií, dnes Slovenskej lekárskej knižnici, kde pôsobila do roku 2003. Prioritnými oblasťami jej pôsobenia boli predovšetkým akvizícia biomedicínskej literatúry a informačných zdrojov a spracovávanie knižničného fondu. Veľké úsilie venovala najmä zavádzaniu nových trendov a informačných technológií do akvizičnej činnosti a procesov spracovávania literatúry.

S Riou som veľmi úzko začala spolupracovať najmä začiatkom 90 rokov, keď sa stala nielen mojou zástupkyňou, ale aj mojou pravou rukou. V tomto zložitom období bolo nesmierne dôležité vedieť rýchle a operatívne reagovať, rozhodovanie si vyžadovalo profesionálny prístup a veľkú dávku odvahy a osobného zánietenia. Ria bola jednou z hybných pák kolektívu knižnice, stála za všetkými úspechmi, ktoré knižnica dosiahla v tomto období. Bola výbornou kolegyňou, na ktorú sa dalo absolútne spoľahnúť, vždy bola aktívna a zanietaná pre prácu, ktorú vykonávala. Aj dnes s vďakou spomínam na obdobie úzkej spolupráce, keď sme spoločne dlho do

noci tvorili nové koncepcie, písali projekty, riešili priestorové problémy i automatizáciu knižnice.

Bolo mi veľmi ľúto, ale chápala som jej rozhodnutie, keď sa rozhodla takmer po dvadsiatich rokoch odísť zo Slovenskej lekárskej knižnice. Zlákala ju akademická pôda a v roku 2003 sa stala riaditeľkou Ústrednej knižnice Farmaceutickej fakulty Univerzity Komenského, kde pôsobí dodnes. Zároveň je členkou kolégia dekana FaF UK a tajomníčkou Knižničnej a edičnej rady FaF UK, koordinuje publikačnú činnosť fakulty a aktívne spolupracuje s ostatnými fakultnými knižnicami UK pri budovaní univerzitných databáz.

Ria Kadnárová sa aktívne angažuje aj v činnosti profesijných knihovníckych združení. V roku 1985 a 1986 viedla Komisiu mladých knihovníkov pri Spolku slovenských knihovníkov, v rokoch 2000 až 2003 bola predsedníčkou Slovenskej asociácie knižníc, vykonávala funkciu tajomníčky SR SAK, od roku 2009 je členka pracovnej skupiny SAK pre informačné vzdelávanie a je členkou redakčnej rady časopisu ITLIB-u, má bohatú publikačnú a prednáškovú činnosť.

Popri svojom pôsobení v rôznych zodpovedných funkciách, v ktorých neustále dokazovala svoju odbornú vyspelosť, profesionálnosť, koncepcnosť a organizačné schopnosti si nájde čas aj pre svoje koníčky a záľuby v literatúre, hudbe, cestovaní a turistike.

Do ďalších rokov želáme milej jubilantke pevné zdravie, veľa pracovných úspechov a rodinnej pohody.

PhDr. Marta Žilová

BIOMEDICÍNSKA LITERATÚRA
NÁSTROJ VZDELÁVANIA A RIEŠENIA
PROBLÉMOV V KLINICKEJ PRAXI

MEDLIB
občianske združenie

*d'akuje všetkým,
ktorí podporili výzvu OZ a venovali 2 % zo svojich
daní účelovo na nákup biomedicínskej literatúry
v celkovej finančnej čiastke vo výške*

1 050,31 €

*Nové knihy zakúpené z finančných prostriedkov získaných
venovaním 2 % dane budú pre používateľov prístupné v NCZI
Slovenskej lekárskej knižnici, Lazaretská 26 Bratislava
www.slk.gov.sk*

ZO ZASADNUTIA PREDSEDNÍCTVA OZ MEDLIB

Riadne zasadnutie predsedníctva Občianskeho združenia MEDLIB, ktoré už siedmy rok vyvíja činnosť pri Slovenskej lekárskej knižnici sa konalo dňa 7. decembra 2010, otvoril privítaním prítomných členov **predseda OZ prof. MUDr. Štefan Galbavý, DrSc.** Na zasadnutí sa hodnotila činnosť, aktivity a hospodárenie občianskeho združenia za rok 2010 a schválil sa návrh plánu činnosti na rok 2011.

V rámci edičnej činnosti boli v roku 2010 vydané informačné materiály zamerané hlavne na propagáciu dokumentov z knižničného fondu SILK, na Svetové dni SZO a na zdravý spôsob života. Získanie finančných prostriedkov a knižných darov cestou grantových a nadačných fondov, sponzoringu,

ako aj využitím zákona NR SR č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení na získanie 2 % - ho podielu zaplatenej dane z príjmov bolo cieľom OZ MEDLIB aj v roku 2010. Zo získaných finančných prostriedkov vo výške 1050,31 € sa už 744,83 € využilo na nákup biomedicínskej literatúry, ako aj na organizovanie vzdelávacích podujatí. Zostatok finančných prostriedkov bude použitý na organizovanie odborných podujatí najmä pri príležitosti 60. výročia vzniku Slovenskej lekárskej knižnice v roku 2011. Činnosť a aktivity občianskeho združenia MEDLIB v roku 2011 budú zamerané na organizovanie vzdelávacích podujatí s tematikou zdravotnej výchovy, životného prostredia a pod. Významnou úlohou OZ bude zvolanie a zorganizovanie riadneho Valného zhromaždenia, na ktorom sa zhodnotí činnosť a hospodárenie OZ za uplynulé 3-ročné volebné obdobie. OZ MEDLIB sa vo veľkej miere bude podieľať aj na organizovaní odborných podujatí k 60. výročiu vzniku Slovenskej lekárskej knižnice.

.Pri organizovaní podujatí bude OZ MEDLIB pokračovať v spolupráci s kanceláriou Svetovej zdravotníckej organizácie v Bratislave, občianskymi združeniami, redakciou Zdravotníckych novín ako i Úradom verejného zdravotníctva SR v Bratislave.

V rámci edičnej činnosti budú vydávané informačné materiály, ktoré budú zamerané hlavne na propagáciu dokumentov z knižničného fondu SILK, na Svetové dni SZO a na zdravý spôsob života.

V závere zasadnutia riaditeľka SILK PhDr. Marta Žilová podala informácie o aktuálnych zmenách v Národnom centre zdravotníckych informácií a Slovenskej lekárskej knižnici.

ZASADALA REDAKČNÁ RADA BULLETINU INFOMEDLIB

Redakčná rada bulletinu na svojom riadnom zasadnutí dňa 7. decembra 2010 zhodnotila tohtoročnú publikačnú činnosť obsiahnutú vo dvoch spracovaných číslach. Riaditeľka SILK PhDr. Marta Žilová privítala staro – novú členku redakčnej rady Mgr. Ľubicu Korgovú, ktorá koncom roka 2009 skončila pracovný pomer v lekárskej knižnici Fakultnej nemocnice v Nitre ako aj členstvo v redakčnej rade, ale na osobné požiadanie riaditeľky SILK súhlasila s opätovným členstvom. Vzhľadom na to, že sa jedná o dlhoročnú a veľmi aktívnu členku, všetci členovia redakčnej rady kvitovali toto jej rozhodnutie. Členky redakčnej rady v rámci aktívneho rokovania navrhli zámery publikačnej činnosti pre rok 2011, z ktorých si pozornosť zaslúžia najmä témy zamerané na spracovanie analytických materiálov štatistiky už spracovaných štatistík lekárske knižníc, súpis publikačnej činnosti SILK atď. Na záver riaditeľka SILK informovala o aktuálnom dianí v Slovenskej lekárskej knižnici ako aj o pripravovaných podujatiach v roku 2011, ktoré budú organizované k 60. výročiu vzniku knižnice.

O PÔVODE LEKÁRSKEHO SYMBOLU

Symbol lekárstva, palica s ovinutým hadom, ktorý od dávneho staroveku až doteraz zviditeľňuje medicínu má svoj dávny pôvod. Ovinutý had bol znakom večného, obnovujúceho sa života. Neviazal sa iba na lekára Gréka Asklepia (v Ríme Eskulapa), ale mal dávnejšiu minulosť, pôvodne mytologickú, neskôr i skutočnú.

Dôkazom toho sú klinopisom znázornené oznamy na hlinených tabuľkách objavených pri vykopávkach. V bájach vystupuje celý rad bohov – liečiteľov. Jedni mali chrániť ľudí pred chorobami, iní zbavovať človeka kliatby, horúčky, liečiť, kriesiť mŕtvych, pomáhať rodiacim ženám, nechýbali ani bohyne zmyselnej lásky a rozkoše.

Niektoré bohyne s liečiteľskou silou mali podobu hada. Spomína sa Ereškigal, vládkyňa podsvetia, ktorá posielala na ľudí bolesť a utrpenie. Mala však aj „živú vodu“, ktorou uzdravovala a oživovala mŕtvych. Jej muž Ninazu „pán lekárov“ – bol taktiež bohom – liečiteľom, obdobne aj ich syn Ningizzida, ktorý mal azda ako prvý symbol pár hadov ovinutých okolo palice.

V Mezopotámii syn liečiteľského božstva Ninazu vystupuje ako had. Had ako symbol uzdravenia sa spomína už pri vzniku eposu o kráľovi Gilgamešovi, kde had ukradol a zjedol bylinu zdravia. Had sa považoval za vládcu života a zdravia a ľudia verili, že zvliekaním kože sa omladzuje a nikdy nezomiera.

Had bol považovaný i za tvora s liečiteľskou silou, napr. olizovaním rany zabraňoval vzniku jej nákazy, olizovaním viečok vracal zrak, ovinutím okolo tela liečil. Mäsu z hada sa tiež pripisovala liečivá sila.

V Grécku a potom v starom Ríme bol uctievaný ako boh lekár Asklépios – Eskulap, ktorý bol skutočne žijúca postava v 13. – 12. storočí pred Kristom, a z ktorej sa vytvoril kult boha. Zjavoval sa ako boh s hadom na palici nazývanej Asklépiova palica.

V 6. – 5. storočí pred Kristom sa jeho kult rozšíril hlavne v krajinách Stredomoria. Lekári, asklépiovci odvodzovali svoj pôvod od tohto božského zakladateľa medicíny. Nazývali sa jeho služobníkmi a tým sa stali aj členmi lekárskeho zboru. Patril medzi nich aj Hippokrates. Skúmatelia dejín liečiteľstva a medicíny si kladli otázku, prečo je had znázornený na palici. Otočený had na palici nebol iba mytologickým znázornením zázračnej moci hada a palice. Vznikli názory, že tento

symbol sa mohol opierať aj o skutočnosť, ktorá sa zakladala na pozorovaní a skúsenosti pri niektorých liečebných úkonoch. Hady boli nielen uctievané, ale i obávané. Takéto „hady“ sú známe už od najstarších čias a dávajú sa do súvislosti s chorobou, o ktorej sa hovorilo, že ju spôsobuje had bez úst, ktorý sa zachytí v mäse kolena a predkolenia, dá sa však vytiahnuť a ovinúť na paličku.

Kult Eskulapa pretrvával v Rímskej ríši a rozšíril sa do všetkých provincií. Dostal sa s Rimanmi až k jeho hornému „limesu“ na Dunaji pri ochrane hranice a bojoch s germánskymi kmeňmi v 1. – 4. storočí. Dôkazom úcty je torzo sochy Eskulapa, dolná časť bosonohej postavy so zvyškom palice s hadom pri pravej nohe pochádzajúce asi z 2. polovice 2. storočia z Brigetia. Taktiež tzv. votívna mramorová tabuľka z 2. storočia s dunajským jazdcom má v hornej časti dva hady pijúce z nádoby ako symbol nadpozemského života. Obidve pamiatky sú v zbierkach Podunajského múzea v Komárne.

Lekársky symbol sa zachoval počas tisícročí až do dnešných dní ako symbol liečiteľstva, humannej a veterinárnej medicíny, ľudskej pomoci a humanity.

In.: Slovenský lekár č. 11-12/2002

rešeršné · informačné · služby

Rešeršné informačné služby

- **Informácie** a odborné poradenstvo o pravidlách, normách a štandardoch tvorby publikácie, písaní bibliografických odkazov na použitú literatúru, autorský zákon.
- Jazyková korektúra, prepisovanie a úprava textu pred tlačou, preklady anotácií do anglického jazyka.
- Poradenstvo pri hľadaní vhodného vydavateľa pre publikáciu, vyhľadanie karentovaných časopisov.
- **Spracovanie** - usporiadanie publikačnej činnosti podľa smernice, vyhotovenie zoznamu a katalogizácia do databázy Evidencia publikačnej činnosti.
- Konzultácie počas celej tvorby akademickej práce alebo článku.

Mgr. Ľubica Korgová – RIS služby

mobil: 0903 559 391 e-mail: rissluzby@gmail.com

Polygon, Coboriho 1, 949 01 Nitra, budova pri parkovisku, 1. p.

SPOLOK SLOVENSKÝCH LEKÁROV 1920 - 2010

Dňa 13. júna 2010 sme si pripomenuli 90. výročie založenia Spolku československých lekárov (SČL) v Bratislave. O vznik spolku sa významne zaslúžili profesori Lekárskej fakulty Univerzity Komenského (LFUK) v Bratislave. Historickým medzníkom pre vznik Spolku československých lekárov bolo založenie LFUK v Bratislave v roku 1919. Profesorský zbor fakulty si uvedomil, že na prezentáciu vedeckých prác a riešenie vedeckých problémov bude potrebné fórum, ktorým sa stal SČL v Bratislave. Na ustanovujúcom valnom zhromaždení 13. júna 1920 bol za jeho predsedu zvolený poslanec MUDr. Pavol Blaho a delegáti prijali aj stanovy spolku.

Prvé fórum SČL sa uskutočnilo 18. októbra 1920 v Bratislave. Odznela na ňom prvá odborná prednáška v dejinách spolku "Nové objasnenia k epidemiológii enterálnych nákaz", ktorú predniesol profesor Ernest Ružička. V prvom školskom roku LFUK (1921—1922) sa konalo spolu 16 a nasledujúci rok už 30 odborných prednášok. Program spolku bol veľmi pestrý, demonštrácie klinických pacientov, zaujímavé nálezy, prezentácia výsledkov rozsiahlejších prác, ale aj habilitačné práce mladých vysokoškolských učiteľov – absolventov bratislavskej Lekárskej fakulty. Nechýbali ani informácie prednostov kliník o ich zahraničných cestách a novinkách zo sveta medicíny.

Dôležitou súčasťou činnosti Spolku československých lekárov bolo nadväzovanie kontaktov s významnými zahraničnými odborníkmi. Niektorí z nich sa stali čestnými členmi spolku (profesori Henry Barcroft a Edward Lewis z Anglicka, René Leriche a Emile Roux z Francúzska). Veľkému záujmu odbornej verejnosti sa tešili prednášky profesorov z Univerzity Karlovej v Prahe a Masarykovej v Brne. Spočiatku boli uverejňované v Časopise lekářů českých, ktorý však ako jediný lekářský vedecký časopis nestačil potrebám troch lekářských fakúlt v Československu. Preto na návrh profesora Kristiána Hynka sa SČL rozhodol vydávať vlastný časopis – Bratislavské lekářské listy, ktorých prvé číslo vyšlo 1. októbra 1921.

Periodikum sa stalo prvým lekársym časopisom na Slovensku a vychádza dodnes.

Tragické následky Mníchovskej dohody v roku 1938 ochromili činnosť Spolku československých lekárov. Na valnom zhromaždení spolku v roku 1939 boli upravené stanovy a názov sa premenil na Spolok slovenských lekárov (SSL). Vojnové udalosti spôsobili prakticky úplnú stagnáciu nového spolku. Po oslobodení v roku 1945 sa činnosť SSL postupne oživila. Pozitívnym stimulom bolo založenie Československej lekárskej spoločnosti Jana Evangelistu Purkyně v roku 1969, v ktorej sa Spolok slovenských lekárov stal jej všeobecnou sekciou. Po rozdelení Československej federatívnej republiky (ČSFR) na dva samostatné štáty sa rozdelila aj Československá lekárska spoločnosť J. E. Purkyně na dve samostatné národné spoločnosti, Českú lekársku spoločnosť J. E. Purkyně a Slovenskú lekársku spoločnosť.

Spolok slovenských lekárov je prvý a najväčší všeobecný spolok lekárov na Slovensku a v súčasnosti má viac ako 3500 členov. Pravidelné stretnutia sa konajú takmer každý týždeň, od vzniku SSL do súčasnosti sa konalo viac ako 2900 schôdzí a bolo na nich prednesených 12 000 vedeckých prednášok. Predsedom SSL je od roku 1998 profesor Igor Riečanský.

Pri príležitosti osláv 90. výročia vzniku Slovenskej lekárskej spoločnosti sa dňa 20. októbra 2010 v Primaciálnom paláci v Bratislave konala jubilejná slávnostná schôdza, ktorá sa konala pod záštitou prezidenta SR Ivana Gašparoviča. Spolok slovenských lekárov udelil ocenenia 70 významným osobnostiam súčasnej medicíny, ako aj predstaviteľom kultúrno-spoločenského života na Slovensku.

Záverom je potrebné zdôrazniť že podiel a prínos Slovenskej lekárskej spoločnosti pre vývoj slovenskej medicíny je nenahraditeľný. Spolok slovenských lekárov bol po mnoho rokov jediným fórom, kde sa slovenskí lekári pravidelne schádzali a bol kolískou všetkých vedeckých pracovníkov Významnou mierou sa spája so vznikom a vychádzaním Bratislavských lekárskeho listov, ktoré sú prvým a najstarším lekársym časopisom na Slovensku a ktoré sa postupom času transformovali na moderný medzinárodný časopis.

In.: www.bmj.sk

P

☞ **podnázov** (en subtitle) – údaj, ktorý dopĺňa, vysvetľuje, bližšie určuje alebo rozvíja názov, prípadne ho charakterizuje z formálnej stránky, spresňuje jeho zameranie a určenie, informuje o okolnostiach jeho vzniku alebo periodicite vychádzania (Z. Jurčacková).

☞ **popisná jednotka** (en unit of description) – samostatný dokument, súbor dokumentov alebo časť dokumentu, ktoré sú objektom vstupného spracovania a vytvára sa z nich jeden záznam dokumentu (Z. Jurčacková).

☞ **popisný údaj** – slovo alebo viacslovný výraz, prípadne skupina znakov, ktoré v rámci identifikačnej funkcie záznamu reprezentujú informáciu prevzatú z dokumentu alebo informáciu o dokumente (→→ bibliografický údaj) (Z. Jurčacková).

☞ **populárno-vedecká literatúra** – **populárno-náučná literatúra** – druh náučnej literatúry, ktorá obsahuje poznatky jedného alebo viacerých vedných odborov a to formou, ktorá nevyžaduje čitateľa odborníka – informácie sú v nej spracované nenáročným spôsobom, ktorý je vhodný aj pre čitateľa, ktorý sa daným odborom profesionálne nezaobera (P. Rankov).

☞ **poskytovateľ služieb internetu** – **internetový provider** (en internet service provider, internet provider) – firma alebo organizácia umožňujúca koncovým používateľom prístup k →internetu. – Prístup sa môže realizovať pomocou komutovanej linky alebo pevnej linky. Pri výbere firmy treba brať do úvahy nasledovné faktory: spoľahlivosť

siete, bezpečnosť siete, obmedzenia siete, lokálne telefónne spojenia, služby a podpora zákazníkom (*S. Makulová*).

☞ **potenciálny používateľ** (*en potential user*) – osoba, skupina osôb alebo inštitúcia, ktorá v súčasnosti z rôznych dôvodov nevyužíva knižnično – informačné systémy, služby, dokumenty ap., ale o ktorej sa predpokladá, že by ich mohla, mala a prípadne v budúcnosti bude využívať (*M. Matthaeidesová*).

☞ **používateľ** (*en user, informácií – en information user, knižnice – en client, výpožičnej služby – en borrowe*) – jednotlivec (individuálny používateľ), skupina ľudí (skupinový používateľ), inštitúcia (inštitucionálny používateľ), systém (ako používateľ iného systému), ktorým sú informácie z rôznych informačných zdrojov určené a sprístupňované a ktorí ich prijímajú a využívajú na uspokojovanie svojich informačných potrieb a požiadaviek ((*M. Matthaeidesová*).

☞ **povinné výtlačky** (*en deposit copy*) – publikácie vydávané na území určitého štátu, ktoré podľa zákona (alebo inej legislatívnej úpravy) musia vydavatelia alebo tlačiarne odovzdávať spravidla automaticky a bezplatne odovzdávať jednotlivým inštitúciám. Prvou slovenskou knižnicou s právom povinného výtlačku bola Univerzitná knižnica v Bratislave, ktorá od roku 1919 začala dostávať povinné výtlačky z územia Slovenska a vtedajšej Podkarpatskej Rusi (*M. Nováková*).

☞ **pôvodný dokument** (*en original document*) - dokument obsahujúci v rozhodujúcej miere nové informácie doteraz nezaznamenané v iných dokumentoch (*M. Nováková*).

☞ **pracovná stanica** (*en workstation*) – označenie počítača s vyššou výkonnosťou, ktorý zvyčajne pracuje s operačným systémom →UNIX. V sieti počítačov je pracovná stanica klientský počítač. Každá pracovná stanica musí mať nainštalovanú sieťovú kartu kompatibilnú a hardvérom počítača a sieťovou kartou nainštalovanou na server (*S. Makulová*).

☞ **predhovor** (*en preface*) – časť prednej časti publikácie, ktorá sa má uvádzať v odborných, vedeckých, vysokoškolských, kvalifikačných a iných monografických dielach. Netreba ho zamieňať s úvodom, ktorý je v hlavnej časti práce. Píše sa spravidla na jednej samostatnej strane. Autor uvedie hlavné charakteristiky práce a okolnosti jej vzniku (*D. Katuščák*).

☞ **predmetové heslo** (*en subject heading*) – jednoslovné alebo viacslovné formálne upravené vyjadrenie tematiky dokumentu. Predmetové heslá sú súpisným údajom pre lístkový predmetový katalóg a kartotéku i selekčným údajom pre online katalóg. Používajú sa na vyjadrenie výsledkov obsahovej analýzy dokumentu (*Z. Jurčacková*).

☞ **predmetový katalóg** – druh vecného katalógu, v ktorom sú záznamy dokumentov abecedne usporiadané podľa predmetových hesiel (*Z. Jurčacková*).

☞ **prenos informácií** (*en information transfer*) – pohyb informácií v čase a priestore prostredníctvom informačného kanálu od vysielateľa cez sprostredkovateľa k príjemcovi (*A. Čabrunová*).

☞ **prenosová rýchlosť** (*en baud rate*) – rýchlosť prenosu z dátového média na iné dátové médium. Je mierou toho, koľkokrát za sekundu môže byť nejaký elektrický signál prepnutý z jedného stavu do druhého. Baud rate udáva počet zmien signálov za sekundu. Termín baud pochádza z mena Baudot, francúzskeho telegrafistu, ktorý koncom 19. storočia vyvinul päťbitový kódovací systém (*S. Makulová*).

Spracované podľa publikácie: Katuščák, Dušan: Informačná výchova: terminologický a výkladový slovník odbor knižničná a informačná veda /Dušan Katuščák, Marta Matthaidesová, Marta Nováková ...[et al.]. – Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998. 375 s. (Terminologický a výkladový slovník; zv. 6) ISBN 80-08-02818-1: Sk 266.00 100/99 KDI BAA006 ISSN 1335 – 3403

Zdravé srdce ***(výber z www stránok na internete)***

Srdcovo-cievne ochorenia sú celosvetovo najčastejšou príčinou úmrtí - ročne na ne zomrie na celom svete vyše 17 miliónov ľudí. V Slovenskej republike zo skupiny príčin smrti na choroby obehovej sústavy, ktoré sa podieľali na celkovej úmrtnosti populácie 53,6 % (2008) najviac úmrtí pripadá na infarkt myokardu a na cievne ochorenia mozgu. Vysoký cholesterol a krvný tlak, nezdravý životný štýl a stravovanie, fajčenie, cukrovka, stres, obezita a nedostatok pohybu - to všetko ovplyvňuje skutočný vek nášho organizmu a srdce. Jedným z hlavných rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení je vysoká hladina cholesterolu. Riziko rozvoja srdcovo-cievnych ochorení je vyššie v rodine, kde sa už v niektorej forme vyskytuje. Aj keď svoj podiel majú aj genetické faktory, dôležitá je predovšetkým životospráva. Pozitívna zmena doterajšieho životného štýlu a aktívne ovplyvnenie rizikových faktorov vedie jednoznačne ku zníženiu výskytu srdcovo-cievnych ochorení. V porovnaní so západnou Európou, kde ľudia viac dbajú na zdravý životný štýl a stravu, je výskyt srdcovo-cievnych ochorení u nás takmer dvojnásobný

Dňa 17.3. 2010 Vláda Slovenskej republiky na svojom pravidelnom rokovaní schválila Národný program prevencie ochorení srdca a ciev. Na programe budú v rámci plnenia Národného programu podpory zdravia participovať aj mnohí odborníci z oblasti kardiológie, ktorí budú konkrétnymi aktivitami naplňovať jednotlivé body tohto programu. Slovenská nadácia srdca prispeje tiež nemalým podielom na plnení programu. Doc. MUDr. Gabriel Kamenský, CSc. ktorý je správcom Slovenskej nadácie srdca a ako hlavný odborník pre oblasť kardiológie pri MZ SR je zároveň hlavným koordinátorom Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev.

Svojimi životnými návykmi môžeme sami výrazne pomôcť srdcu a predĺžiť a skvalitniť svoj život - alebo naopak.

In.: www.tvojsrdce.sk

Veľký výber odborných publikácií s danou tematikou je dostupný aj v Slovenskej lekárskej knižnici v Bratislave. Okrem knižných publikácií je na webových stránkach mnoho domén, ktoré sú zamerané na význam a dôležitosť zdravej výživy, telesného pohybu a cvičenia ako dôležitých faktorov predchádzajúcich, resp. liečbu srdcovo – cievnych ochorení.

www.bedekerzdravia.sk

Stránka prináša informácie o prevencii a predchádzaní chorôb aterosklerózy a ischemickej choroby srdca, rizikových faktoroch, prejavoch a formách ischemickej choroby, ako aj návody na diétne stravovanie a správnu výživu.

www.cardio.sk

Komplexný edukačný portál prináša návod na život po operácii srdca. Radí pri chorobách srdca, srdcovom zlyhávaní, poruchách srdcového rytmu. Informuje o liečbe prístrojmi – implantovateľný kardiostimulátor a defibrátor, resynchronická liečba. V rubrike *Najčastejšie otázky* sú odpovede odborníkov na dotazy pacientov.

www.cardiology.sk

Slovenská kardiologická spoločnosť (SKS) je kolektívnym členom Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS) a reprezentantom slovenskej kardiológie v Európskej kardiologickej spoločnosti a Svetovej federácii srdca. V Slovenskej kardiologickej spoločnosti pôsobia pracovné skupiny, ktoré sa zaoberajú čiastkovými úsekmi kardiológie. Oficiálny časopis Slovenskej kardiologickej spoločnosti *Kardiológia Cardiology* (www.cardiology.sk) vychádza 6 x ročne.

www.fyzioterapia.kjk.sk

Fyzioterapia je dôležitou súčasťou liečebnej metódy. Kinezioterapia ako súčasť fyzioterapie je telovýchovný proces, ktorý využíva ciele pohybu na liečbu. Vykonávanie pohybu je zaistené dvoma systémami: 1. systém, ktorý zaisťuje dodávku energie a odstraňuje odpadové splodiny, 2. vlastný pohybový systém.

Nad oboma systémami má riadiacu úlohu centrálny nervový systém. Kinezioterapia je vhodná a účinná pre pacientov s ischemickou chorobou srdca.

www.florastranky.sk

Čo zvládne srdce, choroby srdca, riziká ochorenia, ako sa stravovať a dodržiavať pravidlá správnej výživy. Stránka prináša aj recepty správnej výživy a *10 zásad pre boj s cholesterolom*.

www.generika.sk

Generika, spol. s r. o. je najväčším slovenským výrobcom výživných doplnkov so sídlom v Piešťanoch. Výroba predstavuje viac ako 50 prípravkov určených k prevencii a liečby ochorení. Pre laickú verejnosť sú uverejnené informácie ako predchádzať srdcovo – cievny ochoreniam prostredníctvom správneho zloženia stravy.

www.hearttoheart.sav.sk

Slovenská liga za prevenciu a liečbu kardiovaskulárnych ochorení „Srdce srdcu“, je dobrovoľné humanitárne, charitatívne a nezávislé združenie občanov, ktorí svojou prácou alebo finančnými príspevkami podporujú prevenciu, liečbu a výskum v oblasti kardiovaskulárnych chorôb.

www.cholesterol.sk

Je pre ľudské telo dôležitý cholesterol ? Čo sú *zlé* a čo *dobré* cholesteroly. Čo vedie k vzniku aterosklerózy, ako aj na ďalšie otázky prináša odpovede príslušná stránka.

www.kardioklub.sk

Stránka kardioklubov v Slovenskej republike. Prináša informácie súvisiace s kardiovaskulárnymi ochoreniami, opisy diagnóz a ochorení,

aktuálne informácie zo života a činnosti kardioklubov v Slovenskej republike.

www.kingray.eu

Spoločnosť Kingray ponúka laser BIOquant – liečbu na viac ako 130 ochorení a aj ako preventívny prostriedok. Prístroj BIOquant je najmodernejší a najefektívnejší nosový aplikátor certifikovaný a registrovaný v Štátnom ústave kontroly liečiv (ŠÚKL). Okrem širokého spektra chorôb lieči aj vysoký cholesterol, infarkt myokardu, aterosklerózu, ischemické choroby srdca, srdcovú nedostatočnosť atď.

www.lekarendoma.sk

Nákup v internetovom obchode sa môže realizovať vyplnením objednávky, alebo e-mailom. Ponuka tovaru na choroby srdca a cievneho systému obsahuje široké spektrum prípravkov ako nap. Biomaxin, Epamar Strong, Karditabs, Prevesan, Sekesan atď.

www.medprev.sk

Spoločnosť Medprev poskytuje preventívne vyšetrenie srdcovo – cievneho systému s cieľom predchádzania choroby srdca, resp. včasnej diagnostiky. Bezbolestné vyšetrenie sa vykonáva v ležiacej polohe v prítomnosti lekára a trvá niekoľko minút.

www.orin.sk

Produkty firmy Orin sú zamerané na zlepšenie kvality života. Firma ponúka produkty z oblasti fyzikálnej terapie pre liečbu a podporu liečby širokého spektra ochorení. Na srdco-cievne choroby ponúka firma možnosť liečenia pomocou pulznej magnetoterapie.

www.personaloxxygen.eu

Kyslík je zdrojom nenahraditeľnej energie. Nedostatok kyslíka súvisí aj s chorobami srdca. Metóda oxygenoterapie využívaná v medicíne – vdychovanie zvlhčeného 95 % kyslíka ovplyvňuje ochorenia kardiovaskulárneho systému.

www.pharim.sk

Internetová lekáreň s licenciou – Lekáreň sv. Tadeáša v Pezinku ponúka objednávku liekov (e-lekaren@pharim.sk) a výživných produktov, bioproduktov a homeopatických produktov ako aj ďalších

zdravotníckych pomôcok. V rámci rubriky *odborné články* ponúka príspevky z oblasti prevencie kardiovaskulárnych ochorení.

www.prevencaonline.sk

Jednou z príčin srdcovo-cievnych ochorení je aj vysoký cholesterol. Ako funguje cholesterol, čo je *dobrý* a čo *zlý* cholesterol, čo vedie k ateroskleróze, ako aj recepty na zdravé stravovanie s nízkym obsahom tuku a cholesterolu sú obsahom tejto stránky.

www.slk.gov.sk

Slovenská lekárska knižnica v Bratislave je verejnou vedeckou špecializovanou knižnicou s celoslovenskou pôsobnosťou. Knižničné dokumenty Slovenskej lekárskej knižnice obsahujú viac ako 146 000 dokumentov odbornej medicínskej literatúry. Pre používateľov knižnice je prístupný veľký výber monografií a odborných periodík s odbornou tematikou srdcovo – cievnych ochorení.

www.strava.sk

Stránka ponúka monitoring článkov na slovenskom i českom internete z vybraných oblastí potravín ako napr. biopotraviny, mliečna výživa, probiotické potraviny, sója, atď. Objasňuje taktiež výskyt kardiovaskulárnych ochorení v daných súvislostiach.

www.tvojesrdce.sk

Srdcová nedostatočnosť, varovné príznaky infarktu, zastavenie srdca, život po prekonaní infarktu, recepty pre zdravé srdce sú predmetom stránky. Stránka ponúka aj poradňu – časté otázky a odpovede, slovník medicínskych pojmov ako aj zdravotnú kalkulačku.

www.regeneracnecentrum.sk

Liečebný efekt dokázaný použitím trenažera endogénneho dýchania sa doporučuje pri chorobách aterosklerózy, ischemickej choroby srdca a srdečnej aritmie. Na základe klinických a praktických výsledkov sa dokázali veľmi dobré liečebné výsledky. Rehabilitácia pomocou endogénneho dýchania je objavom ruského vedca V. Frolova. Frolov dýchací trenažer zabezpečuje vysoký liečebný efekt. Technika endogénneho dýchania je vlastne dýchanie pomocou bránice. Cvičenie je možné aplikovať raz alebo dvakrát denne.

www.zdravsieslovensko.sk

O význame prevencie a preventívnych prehliadkach dnes už nepochybujú ani najväčší skeptici. Doc. MUDr. Gabriel Kamenský, správca Slovenskej nadácie srdca pripomína, že „*individuálne správanie pacienta*“ má najväčší – až 40 % podiel na celkovom zdraví, až potom nasledujú faktory ako genetika (30 %), sociálne prostredie (15 %), zdravotníctvo (10 %) a prostredie (5 %). Stránka prináša zaujímavé odborné témy z oblasti zdravotníctva.

Zostavila: Marta Weissová
weissova@silk.gov.sk
Občianske združenie MEDLIB
Lazaretská 26
811 09 Bratislava

REGISTRE

TEMATICKÝ REGISTER

(tematický okruh, strany, číslo časopisu, rok)

ASOCIÁCIE, SPOLKY, ZDRUŽENIA

- * SKIP Praha – valné zhromaždenie 56 – 57/1/2010
- * Spolok slovenských lekárov 1920 – 2010 36 – 37/2/2010

BIBLIOTERAPIA

- * projekt BiblioHELP 52 - 55/1/2010

ELEKTRONICKÉ INFORMAČNÉ ZDROJE

- * www.medclub.sk – informácia 58 – 60/1/2010

INFOMEDLIB

- * zmeny v redakčnej rade 30 – 31/1/2010
- * Ing. Irina Fialková – členka redakčnej rady 9 – 10/2/2010
- * redakčná rada – zasadnutie 32/2/2010

JUBILEÁ PRACOVNÍKOV KNIŽNÍC

- * pracovné a životné jubileá pracovníkov LK 50 - 51/1/2010
- * pracovné a životné jubileá pracovníkov LK 26 - 28/2/2010

LEKÁRSKE INFORMÁCIE

- * pôvod lekárskeho symbolu 33 – 34/2/2010

LEKÁRSKE KNIŽNICE V SR

- * prieskum etických postojov knižnično-informačných pracovníkov 33 – 38/1/2010
- * personálne zmeny v LK 39 – 41/1/2010
- * Evidence Based Medicine 14 – 18/2/2010

LEKÁRSKE PERIODIKÁ

- * lekárske časopisy – zmeny 11 – 13/2/2010

MEDLIB – občianske združenie

- * podujatie – Klimatické zmeny a zdravie 32/1/2010
- * podujatie – Psychické zdravie a jeho ovplyvňovanie spoločenskými podmienkami 6/2/2010
- * poďakovanie – 2% 29/2/2010
- * zasadalo predsedníctvo OZ 30 – 31/2/2010

PRÍLOHY

- * Zdravé srdce 41 – 46/2/2010

REŠERŠNÉ SLUŽBY

- * RIS – rešeršné informačné služby 35/2/2010

SLOVENSKÁ LEKÁRSKA KNIŽNICA

- * priestory SILK 19 – 21/1/2010
- * nové skladové priestory SILK 22 – 29/1/2010
- * úvodník – na prahu šesťdesiatky 1/2/2010

ŠTATISTIKA LEKÁRSKYCH KNIŽNÍC

- * lekárske knižnice v číslach 1 – 18/1/2010
- * štatistika lekárske knižnice 2000 – 2009 2 – 5/2/2010

TERMINOLOGICKÉ OKIENKO

- * výber P 61 – 63/1/2010
- * výber P 38 – 40/2/2010

VÝSTAVY

- * lekárske vedy 2010/2011 7 – 8/2/2010

VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI

- * prof. MUDr. František Makai, DrSc. 42 - 46/1/2010
- * prof. MUDr. Vladimír Haviar, DrSc. 19 – 22/2/2010

Z ODBORNEJ TLAČE

- * anotácie – slovenská a česká odborná tlač – výber 47 - 49/1/2010
- * anotácie – slovenská a česká odborná tlač – výber 23 - 25/2/2010

MENNÝ REGISTER

(autor, strany, číslo časopisu, rok)

FIALKOVÁ, Irina

9 – 10/2/2010

GROSSOVÁ, Ludmila

58 – 60/1/2010

HARVÁNKOVÁ, Olga

22 – 29/1/2010

KORGOVÁ, Eubica

33 – 38/1/2010, 35/2/2010

PEKNÍKOVÁ, Miriam

14 – 18/2/2010

ŠTALMAŠEKOVÁ, Bela

11 – 13/2/2010

VALIŠOVÁ, Edita

52 – 55/1/2010

WEISSOVÁ, Marta

1 – 18/1/2010, 30 – 31/1/2010, 32/1/2010, 42 – 46/1/2010, 47 –
49/1/2010, 50 – 51/1/2010, 56 – 57/1/2010, 61 – 63/1/2010, 1/2/2010,
2 – 5/2/2010, 6/2/2010, 7 – 8/2/2010, 19 – 22/2/2010, 23 – 25/2/2010,
26/2/2010, 30 – 31/2/2010, 32/2/2010, 36 – 37/2/2010, 38 –
40/2/2010, 41 – 46/2/2010

ŽILOVÁ, Marta

19 - 21/1/2010, 39 – 41/1/2010, 27 – 28/2/2010

InfoMedLib

Bulletín Slovenskej lekárskej knižnice

Redakčná rada:

Bc. Ľubica Korgová, Mgr. Zuzana Onderová,
PhDr. Miriam Pekníková, Mgr. Marie
Sršňová, Ing. Irina Fialková, Marta Weissová

Ročník	11
Číslo	2
Zodpovedný redaktor	PhDr. Marta Žilová
Výkonný redaktor	Marta Weissová
Fotografie	RNDr. Mária Kreková,
Vydalo	NCZI - Slovenská lekárska knižnica
Miesto vydania	Bratislava
Rok vydania	2010
Počet strán	52
Náklad	140 exemplárov

ISSN 1335-5759

Publikácia neprešla jazykovou úpravou